

מאוצרות הפרשה

בחנוכה יש לכלות את הרגילות של הטבע

אנו אומרים ב'על הנסים': "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים". דרך העולם לחשוב, שכאשר הגבורים והרבים מנצחים את החלשים והמעטים – אין זה נס, אלא טבעו ומנהגו של עולם, ורק כאשר החלשים והמעטים גוברים על הגבורים והרבים – זהו נס.

ומה האמת? "כל דברינו ומקרינו – כולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם". אין שום הבדל בין טבע לנס – הכל הוא נס, הכל הוא מכח הנהגתו של הקב"ה, והרי הקב"ה הוא כל יכול ואין לגביו שום הבדל בין טבע לנס. וכמו המעשה של רבי חנינא בן דוסא, שאין שום הבדל בין שמן לחומץ, שכן "מי שאמר לשמן וידלק, הוא יאמר לחומץ וידלק".

וכך הוא בדרכי המלחמה: הקב"ה הוא "בעל מלחמות", הוא העושה את המלחמות והוא הקובע מי ינצח בהן ומי יובס. לקב"ה אין שום הבדל בין גבורים לחלשים ובין רבים למעטים, מי שאמר לגבורים ולרבים לנצח – הוא יאמר לחלשים ולמעטים לנצח. וכך היה במלחמתם של החשמונאים ביונים, שבה "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים".

אולם אף ש'כל דברינו ומקרינו – כולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם', מכל מקום קשה לאדם לחיות את האמת הזו, שכן טבע האדם שלא להתפעל מדבר שהוא מורגל בו וקשה לו לראות את הנס שבתוך הטבע.

בחנוכה תפקידינו לשנות את ההרגל הזה, לעקור מתוכינו את תכונת הרגילות ולדעת להתפעל גם מהנהגה של טבע – בדיוק כפי שמתפעלים מהנהגה של נס.

הזמן הראוי להדלק נרות חנוכה הוא "עד שתכלה רגל מן השוק". יש בזה רמז לעניינו: 'רגל' מלשון 'הרגל' – לומר לך, תכלה ותסלק את ההרגלים שאתה מורגל בהם ותגיע להכרה שאין הבדל בין טבע לנס, אלא הכל הוא נס! זהו היסוד של חנוכה, ואת היסוד הזה עלינו להשריש בנו!

הקב"ה מנהיג אותנו בהנהגה ניסית בכל רגע ורגע. גם מה שנראה לנו כטבע – זהו נס. אין שום הבדל בין חולה אנוש שניצל ממתה לחיים לבין מי שנוטל כדור פשוט להרגעת כאב; כשם שהניצל ממתה לחיים הוא נס, כך גם כדור שמפגי כאב הוא נס! הכל ביד ה' והוא כל יכול, וברצותו הוא יכול לרפא את המחלה הקשה ביותר על ידי כדור להרגעת כאב... לקב"ה אין מגבלות, לא ברפואה, לא בפרנסה, ולא בשום דבר אחר!

בי'על הנסים' מופיעה חמש פעמים המלה 'יד': "מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך". אומר רבי נפתלי מרופשיץ זצ"ל שהדבר נרמז בפרש מקץ הנקראת בחנוכה: "ותרב משאת בנימין ממשאת כלם חמש ידות". 'חמש ידות' – לרמז לנו שידיו של הקב"ה הן ללא גבולות והוא יכול להושיע כל אדם מצרתו, בכל מצב שיהיה, גם אם זה נוגד את דרכי הטבע.

זהו 'נס חנוכה' – "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים", קבוצה קטנה של צדיקים ועוסקי תורתך גברו על המעצמה הגדולה בעולם. האמונה התמימה, שעם ישראל מאמין בלב שלם במילים הקדושות "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", והידיעה שבהן טמונה תמצית היותנו, היא זו שעומדת לנו במשך שנות הגלות כש"ארכה השעה"... עד אשר "קים לנו רועה שבעה", והשגחת ה' תהיה גלויה ומאירה באור נצח.

(נעימות יאמרו, מאוצר דרשותיו של הרב ברוך רוזנבלום שליט"א)

וישליכו אתו הברה והבור רק אין בו מים (לו, כד)

הברה כתיב חסר ו' והבור כתיב מלא וי"ל ע"פ הגמ' (שבת כ"ב) מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ואיתא בס' הישר שכשיוסף נפל שם ברחו הנחשים והעקרבים לתוך קירות הבור, ובהו א"ש דבתחלה כתיב וישליכו אתו הברה חסר בשביל שהיו בו נחשים ועקרבים נמצא שהיה בור חסר שלא היה כולו בור, אבל אח"כ כשנפל שם הרי ברחו הנחשים והעקרבים נמצא יוסף נפל על קרקע הבור וא"כ היה בור מלא, ולכן כתיב בכל הפרשה בור מלא, וגם כשראונו אמר להם השליכו אותו אל הבור כתיב מלא בשביל שהוא רצה שיזרקו לתוך בור מלא ולא לתוך בור שיש בו נחשים ועקרבים. (טעמא דקרא)

ויבא הביתה לעשות מלאכתו (לט, יא) וברש"י: "לעשות מלאכתו: רב ושמואל חד אמר מלאכתו ממש וחד אמר לעשות צרכיו עמה, אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו". עכ"ל. ובגמרא יומא ל"ה: "רשע אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה? אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי, אומרים לו: כלום נאה היית מיוסף?...!"

שאל הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, יבוא אחד ויטען, אם אבא היה בא אלי גם אני לא הייתי חוטא... מה הראיה מיוסף?... הוא כן יכל להיכשל, רק אבא שלו בא אליו, אלי אבא לא בא... זה לא קושיה עצומה!... אמר רבי ברוך מרדכי, וכי אבא בא סתם לכל אחד? מי שחי כל החיים עם אבא, מה אבא היה עושה כעת, מה אבא רוצה שאני אעשה... מה אבא היה אומר לעשות, אם כל הזמן אני רוצה להיות כמו אבא, אז אם מגיע זמן של "מן המיצר" אבא מגיע אלי, ו"ענני במרחב"... אבל אם כל הזמן אתה עושה מה שאתה רוצה, למה שאבא יבוא אליך? תשכח מזה. הוא לא יגיע אליך... יוסף חי כל הזמן עם יעקב. זה משהו אחר... (הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מיסקובסקי שליט"א, ארחות חיים)

ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים (מו, ו)

יש כאן הערה נפלאה, דהנה יוסף נמצא בבית הסוהר, והוא רואה ב' גויים זועפים, והוא ניגש אליהם ושואל בשלומם "מדוע פניכם רעים היום", ולכאורה מדוע יוסף בכלל מתייחס אליהם, ומה לו לבי' הגויים הללו. אכן יוסף הצדיק היה כולו מלא הטבה לזולת, ולא היה יכול לראות אנשים עצובים ולא לפנות אליהם, ולדרוש בשלומם, ובאמת בסוף יצא שכל הישועה של עם ישראל וכל הגאולה התגלגלה בזכות המעשה הזה. ומרן החפץ חיים זצוק"ל מעורר ללמוד מכאן את הכח של מילה טובה לשני, שאין שיעור למה שזה יכול לפעול, ולמה ששייך לזכות עבור זה.

אתה מגיע הביתה ואשתך עם פרצוף חמוץ כי נשרפה לה העוגה – זה ודאי שתשאל אותה – "מדוע פניך רעים היום" – זו תחילת הישועה של כל בן אדם – לא רק בבית אלא גם ברחוב! – כמה אנשים מסתובבים עם פרצוף חמוץ?! כמה אנשים בעולם יש שלא מתעניינים בהם כלל?? – אומרת התורה: חכלילי עינים מייך ולבן שנים מחלב; האם אתם יודעים מה אתם עושים לעובד תברואה של העיריה, שבא בבוקר לרוקן את פחי האשפה, ואתם שואלים לשלומו?! – עשיתם לו את היום!!!! – כל זה נפקא מיניה עבורנו, כיצד להתנהג עם הזולת!

מצוה בשלמות – מלאך מושלם!

היה זה באחת השנים, בימי החנוכה, כאשר הגיע הצדיק רבי משה לייב מסאסוב לביקור בעיר 'ברוד'. בהגיעו אל העיר – הופיע לפניו בבחילה אחד מגבירי ברוד, בנו של רבי נחום פרנס, וביקש כי יעתיר עבור בתו שנפלה למשכב לפתע, וחיה מוטלים בסכנה. כמוכן, הגביר אף הניח על השולחן סכום נאה של כסף כ'פדיון נפש'. אולם הצדיק סירב לקחת את הכסף. "אינני רוצה כסף, אלא את החנוכה שקיבלת בירושה מאביך, רבי נחום פרנס!" הבהיר הצדיק לגביר המופתע, שלא היסס לרגע: חיה של בתו יקרים היו לו מכל חפץ שהוא, ועל כן מיהר אל ביתו, הביא את החנוכה והניחה לפני הצדיק, שבירך את הבת ברפואה שלמה. למותר לציין, כי ברכתו של הצדיק התקיימה, ולא חלפו אלא שעות ספורות עד שהבת קמה ממיטת חוליה וחזרה לעמוד על רגליה כאחד האדם. באותו הלילה, בירך רבי משה לייב על החנוכה שקיבל מהגביר, בייחודים ובכוונות נסתרות, יותר מאשר בשאר כל הלילות. הוא העדיף את החנוכה הזו, על אף שהיתה לו חנוכה אחרת בה רגיל היה להדליק את נרות החנוכה, חנוכה אותה קיבל מרבו – רבי שמעלקה מניקלשבורג. לאחר שסיים להדליק את הנרות – פתח הצדיק וביקש לספר סיפור. הס השתרר בחדר, ורבי משה לייב הפנה את אצבעו אל עבר אחד העומדים סביבו – חסיד בשם רבי יחיאל צורף, ובפנותו אליו החל מספר: הסיפור, הינו אודות סבך, שגם הוא נקרא בשם ר' יחיאל, והוא היה מחסידיו של הרבי רבי זושא. מנהגו של רבי זושא היה להעניק מפעם לפעם לחסידיו מטבעות כסף כסגולה, אולם בעוד שאר החסידים נוהגים למכור את המטבעות הללו – סבך לא נהג כך: הוא אסף כמות יפה של מטבעות שכאלו, אותן התיך, ומהן הכין חנוכה יפה לעצמו. כמוכן, חנוכה זו היתה חביבה עליו במיוחד. דא עקא, שכאשר הגיעה השעה בה היה על סבך להשיא את בתו, לא היה לו די ממון להוצאות החתונה. בלית ברירה, הוא פנה אל רבי נחום פרנס, וביקש ממנו הלוואה, אותה הבטיח להחזיר לשיעורין. אולם ר' נחום, נענה ואמר: "הלא כמוני כמוך יודעים, כי בדיוק כפי שאין לך כעת לשלם, כך גם לא יהיה לך מאוחר יותר... אלא מה? אתה זקוק לכסף? ובכן, יש לי עצה בעבורך: הלא יש לך חנוכה יפה שיצקת ממטבעות הכסף של רבי זושא! תן לי את החנוכה הזו, ואני אתן לך תמורתה את כל הוצאות החתונה עד לפרוטה האחרונה!". לשמע ההצעה, לא ידע סבך את נפשו... הוא מאד לא רצה להפרד מהחנוכה היפה שלו, אולם מאידך, כלום היתה לו ברירה? הלא בתו הגיעה לפרקו, ואם לא ישיג את הסכום הדרוש – היא תשב בביתו עד שילבין ראשה! בצד לו, נאלץ סבך לקבל את ההצעה בלב כבד: הוא מסר את החנוכה לר' נחום, ובתמורה – קיבל את הכסף, ששימש אותו אכן בכדי להשיא את בתו בכבוד. חלפו שנים, והמעשה כבר נשכח מלב. אולם כאשר הגיע ר' נחום לעולם האמת ועמד לפני בית דין של מעלה – נפסק דינו לגן עדן, בשל מעשי הצדקה שעשה בחיי חיותו, ובפרט בזכות מצוה מיוחדת זו של 'הכנסת כלה' שקיים. לפיכך, מסרו לר' נחום מלאך שיוביל אותו לגן עדן, אולם התברר – כי המלאך היה עיוור... הוא אמנם רצה להוביל את ר' נחום לגן עדן, אך לא היה לו מושג היכן נמצא גן עדן! במשך שנים רבות, מאז פטירתו של ר' נחום ועד עתה, המלאך ממשיך להוליך אותו לגן עדן – אך אינו מוצא את הדרך... כך סיפר הצדיק רבי משה לייב, והמשיך להפנות את דבריו אל ר' יחיאל צורף: "אני, ידעתי את אשר נעשה, וגם ידעתי את הסיבה לכך שהמלאך עיוור... הוא עיוור – משום שר' נחום עבר על איסור של 'לא תחמוד': הוא חמד את החנוכה של סבך, ר' יחיאל צורף! מאחר והוא חטא ב'חמדת העין' – היתה המצוה שקיים פגומה, וכמוה גם המלאך שנברא באמצעותה, שכן המלאך יכול להיות שלם – רק כאשר הוא נברא על ידי מצוה שלמה! "ובכן, מה היה ביכולתי לעשות? פשוט מאד... דאגתי שבנו של ר' נחום יחזיר לי את החנוכה, וכעת אני מוסר אותה לך במתנה גמורה... בכך – תוקן החטא, והמלאך כבר קיבל בחזרה את מאור עיניו, והנה אני רואה את ר' נחום פרנס כשהוא כבר יושב במקומו בגן עדן!" סיים הצדיק את דבריו... הרי לנו, כי כאשר המצוה נעשית בשלמות – גם המלאך שנברא על ידה הינו שלם, בעוד כאשר המצוה פגומה חלילה – נברא על ידה מלאך פגום ובעל מום.

פינת ההלכה

האם להדליק נר חנוכה מיד בזמן או לחכות לאישה שתחזור?

שאלה: האם להדליק נר חנוכה מיד בזמן או לחכות לאישה שתחזור? **תשובה:** פעם אחת איחרה אשתו של רבי נחומקה מהורדנא לשוב לביתה, ומחמת זה התאחר רבי נחומקה להדליק נרות חנוכה, ושאלו תלמידיו החפץ חיים מדוע התעכב מלהדליק, ענהו רבי נחומקה שהנה מי שאין ידו משגת לקנות נר חנוכה ונר שבת, יקנה נר שבת מפני שלום בית (שו"ע או"ח תרעה א) והלא ק"ו ומה במקום ביטול הדלקת נרות חנוכה אמרינן נר שבת עדיף משום שלום בית (שבת כג, ב), אני שלא אבטל הדלקת נרות חנוכה, ודאי שכדאי לאחר ההדלקה משום שלום בית. ואומנם קיבלתי ממורי ורבי מרן הגרי"ש אלישיב שהנהגת רבי נחומקה היתה דווקא בחו"ל שמדליקים בפנים ולכן יש לחשב חשבונות של שלום בית, משא"כ בא"י שמדליקים בחוץ, שההדלקה בזמן קודם שתכלה רגל מן השוק היא מעיקר הדין, ושיש בזה שאלה של עצם המצוה, לכן אין להמתין משום שלום בית (הגאב"ד הגאון הגדול רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א, פניני חנוכה קעב-קעג).

חידה שבועית

אנא ענה את דינה לקנות בקונדיטוריה ee סופאניות: לאנא, לאנא, דינה וליפה אחיה ואחיותיה. דינה בצמח בצמחה של דיאטה ולכן היא אחרה חנה סופאניות גדולות וסופאנייה אחת מצומקת-שמירה. כשהיא דינה הביתה הוציאה את משקל המלון הבית וקלה את הסופאניות. הסתבר לה משקלן הממוצע של חנה הסופאניות הגדולות היה 80 גרם ליחידה ולאחר הוספת הסופאנייה השישית הקטנה, ירד המשקל הממוצע ל-73 גרם. כמה שקלה הסופאנייה ה'דיאטטית'?

תשובה לחידה פר"ש: לשניהם מחילים על עונותיהם. תשובה לחידה השבועית: שנים הדליקו בחנוכה אחת, עד שלוש זה ניכר ושרי מעבר לכך אסור כי זה נראה שמדליק שמונה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת הרה"ג רבי בן ציון קוק לאירוסיה הבת
משפחת יואל בלומנטל לאירוסיה הבת
משפחת חיים לוי להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
משפחת רכניצר – שופר להולדת הבן הנכד
משפחת זיו לנשואי הבן
משפחת שלמה רוזנברג להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחת חיים לוי להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
משפחת רב אהרן לבל לאירוסיה הבת
משפחת אנגל-איצקוביץ-כץ-קליין להולדת הבת הנכדה הנינה בת נינה
גני הדר-עמישב: משפחת שמעון כהן להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחת חיים לוי להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
משפחת רב אהרן לבל לאירוסיה הבת
משפחת פיגנבאום – לביא להולדת הבן הנכד

לתושבי פתח תקוה ברכת חנוכה שמח

הנהלת היחידה לתרבות חרדית

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית

מינהל שירותי קהילה

